

Ліон, Франція, 8 грудня 2017 року

По-осінньому теплий надвечірок.

Оповиті імлою узбережжя Рони купалися в променях призахідного сонця. Усе завмерло — жодного поруху вітру в порослих чагарником пустирищах. Неймовірний острівець природи обабіч середмістя.

На набережній, за металевою огорожею, зібрався натовп метрах у п'ятнадцяти від річки. Із посвідченням журналіста Семові Бреннану вдалося проштовхнутися до жінки, з якої не зводили очей усі присутні. Він знав Сибіль Ширдон: років десять тому, невдовзі після того, як влаштувався в «Ньюсвік», брав у неї інтерв'ю. Відтоді він мотався Європою, висвітлюючи для журналу культурні події або готуючи репортажі на актуальні теми. За будь-якої нагоди старався потрапити у Францію, бо вільно говорив французькою.

Цього тижня, за браку гарячих новин, Сема відправили в Ліон готувати матеріал про щорічну подію, яка приваблює дедалі більше гостей із чотирьох куточків Європи. Ліон, а за часів Римської імперії — Лугдунум, чи то фортеця Луга — бога світла... От світло Ліон і прославляє на цьому вечірньому святі, яке щороку влаштовується вже понад 150 років. Традиційно ввечері восьмого грудня ліонці виставляють на підвіконня свічки й огорнене темрявою місто мерехтить тисячами вогників. Чарівну атмосферу вечірнього міста довершує барвиста підсвітка на пам'ятниках.

За кілька годин до збориська на набережній Семові зателефонувала асистентка редакції Дженніфер.

— Семе, ти ще в Ліоні?

— Авжеж.

— Уяви, Сибіль Ширдон теж.

— Ширдон у Ліоні?

— Інфа від знайомої із CNN — у неї був ексклюзив на телебаченні. Сибіль Ширдон приїхала подивитися на підняття корабля-ресторану, на якому починала кар'єру. Вона до причалу прилетить о п'ятій гелікоптером CNN.

— Як це «підняття»?

— Виявилося, корабель на дні Рони вже 50 років, а тепер міська влада вирішила очистити річку, тому піднімають. Співробітники мерії потурбувалися повідомити прес-аташе Ширдон, і співачка захотіла побувати на події, попри рекомендації лікаря.

— Окей, біжу.

— Якщо пощастить, будеш єдиним представником преси.

Стареньку пані посадовили у величезний обшитий червоним велюром фотель у стилі Людовика XV, над яким попрацював Старк¹. Вона сиділа на причалі, як королева на троні. Незважаючи на похилий вік і слабке здоров'я, Сибіль усе ще випромінювала особливу ауру й мала незрівнянну харизму.

Свого часу Сибіль Ширдон була однією з найвпливовіших жінок у світі. Вона пройшла неймовірний шлях

¹ Філіпп Старк — французький дизайнер інтер'єрів.

і прожила незвичайне життя. Метиска, дочка французки та ефіопа із Джибуті, здобула міжнародну славу співачки, а пізніше стала кіноакторкою. Її обожнював увесь світ, вона підкорила Голлівуд, але відрізнялася від інших зірок. Не чванилася, завжди трималася як людина вільна, не скута рамками ані продюсерів, ані журналістів, ані іміджу, ані навіть успіху. Настільки вільна, що одного дня покинула все в zenіті слави й присвятила себе міжнародному фонду підтримки дитячої освіти. Сибіль насправду віддавалася цій справі, її фонд був не таким, як в інших зірок, що займаються гуманітарною діяльністю, аби уславитися, чи кружляють планетою приватними літаками, нещадно забруднюючи повітря і вдаючи, ніби борються із глобальним потеплінням.

Сибіль Ширдон була цілісною особистістю, завжди діяла послідовно. І цим вражала людей. Безліч приватних благодійників та організацій, довіряючи їй, фінансували фантастичні проекти по всьому світу.

Дочекавшись, коли журналіст *CNN* закінчить із запитаннями, Сем і собі підійшов до Сибіль Ширдон представитися:

- Мабуть, ви не пам'ятаєте мене...
- Аякже, пам'ятаю! Ви брали в мене інтерв'ю на конгресі фонду 2008 року.

Сем усміхнувся. Зазвичай розбещені славою знаменитості не звертають уваги на інших.

Попереду височів величезний портовий кран, огорнений серпанком і променями призахідного сонця. На причалі височенний підйомник, з якого звисали

гігантські коліщата, скидався на поплямованого іржею металевого жука.

Біля крана юрмилися чоловіки у жовтих касках. Де-хто теревенив, а решта мовчки втупилася в темні води річки. На краю надувного човна сиділи дайвери в блискучих чорних комбінезонах, що мерехтіли в сутінках, і лаштували на спинах жовті балони. Потім перехилилися, і річка беззвучно їх поглинула.

— Накрийтеся, змерзнете, — мовила до Сибіль жінка, яка стежила за нею, ніби господиня за молоком на плиті.

Певно, доглядальниця...

Жінка простягнула шаль, але Сибіль усміхнулася й жестом відмовилася.

Раптом кран запрацював, оглушливо загудівши, і го-мін умить стих — усі прикипіли поглядами до Рони.

Чоловік у бежевому плащі, — судячи з усього, керівник операції з підняття судна — давав розпорядження.

Оператор CNN фільмував.

Сибіль Ширдон видавалася спокійною і розслабленою, однак її й без того іскристі очі заблищали, коли із сумних вод річки виринув закутий у ланцюги корпус корабля. Він був немов велетенський кит у тенетах, що, налягаючи всією масою, борсається в останній спробі визволитися від кривдників.

Ланцюги скреготіли під непомірною вагою. Долинув запах мокрої деревини й річкової твані.

Доглядальниця, стоячи за кілька метрів від фотеля старої пані, занепокоєно спостерігала за емоціями на обличчі ввіреної під її опіку жінки.

— Стоп! — вигукнув чоловік у формі кранівника, піднявши руки. — Поворот на 180 градусів!

Фотограф «Ньюсвіку» активізувався: фоткав рештки судна так, щоб Сибіль Ширдон була на першому плані.

За декілька хвилин обліплене намулом судно, з якого скрапувала на причал вода, зависло в повітрі. Кран поволі опустив вантаж на масивні дерев'яні палі, і вивільнені ланцюги забряжчали. Мотор стих, запала тиша. Піднятий із дна корабель виглядав велично.

Сем пильнував реакцію старенької пані, яка мовчки дивилася на величезний каркас на причалі: вочевидь, видовище її схвилювало.

Журналіст підійшов до Сибіль і присів навпочіпки, щоб бути на її рівні.

— Упізнаєте корабель, пані Ширдон? — запитав він.

Вона всміхнулася, не відводячи очей від решток судна на причалі, і злегка кивнула.

Сем здогадався, що її заповнили тисячі спогадів, тисячі думок. У його голові роїлося достобіса запитань, але він боявся виявити неповагу до її емоцій і вкрасти цю, вочевидь, украй важливу для неї мить.

Він чекав довгих кілька хвилин, перш ніж порушити мовчанку:

— Отже, тут почалася ваша кар'єра співачки.

Сибіль Ширдон знову всміхнулася і заперечила:

— Ні, я б так не сказала!

— Хіба не тут ви давали перші концерти?

Вона похитала головою.

— Ні, але тут перевернулося моє життя.

Доглядальниця не зводила із Сема очей: здавалося, один хибний крок із його боку — і вона накинеться. Фотограф невтомно клацав фотоапаратом.

— Можете розповісти детальніше?

— То було на початку 1960-х років. А точніше, у... 1964-му. Я працювала на цьому кораблі — кораблі-ресторані, де був піано-бар і ввечері проводилися концерти. Я керувала командою працівників на борту, але в мене нічого не виходило. Проте без цього провального досвіду моє життя ніколи б не склалося так, як склалося.

Вона закашлялася. Кашель кепський. Сем не стримався й стурбовано позирнув на доглядальницю, та, зустрівшись із нею поглядом, одразу пошкодував: вона виструнчилася, і Сем зрозумів, що мимоволі нагадав про її місію.

Аж тут до Сибіль Ширдон підійшов керівник операції з підняття корабля в забризканому мулом бежевому плащі.

— Пані, — сказав він, — хлопці зйдуть на борт корабля. Звісно, ми не можемо запропонувати вам до них приєднатися: ви ж розумієте, якісь елементи можуть обвалитися...

— Так, розумію.

— Але ми будемо знімати відео і потім покажемо вам запис, якщо хочете.

— Чудово!

— Чи є якась зона на кораблі, яку б вам найдужче хотілося побачити? Ми тоді знімемо, якщо вийде.

Вона на кілька секунд замислилася, похитуючи головою, аж тут очі її зблищали.

— Я б хотіла побачити рояль чи те, що від нього зосталося, якщо за всі ці роки вода його не знищила.

Чоловік зобразив розуміння на лиці:

— Дуже добре, пані, я передам ваше прохання. Де він стояв?

— У великій залі, де проходили концерти. Чорний кабінетний рояль. Ви його не проґавите.

— Гарзд, — відказав чоловік і пішов.

Кілька секунд Сем мовчки дивився на Сибіль Ширдон і нарешті мовив:

— Здається, цей рояль мав для вас велике значення.

Вона задумливо кивнула. Вуст торкнулася ледь помітна ностальґійна посмішка.

— Він був свідком мого падіння і відродження. Під його акомпанемент я вперше на смілилася співати на сцені. Це ще був не концерт, та я відважилася виступити — от що головне. А все завдяки молодому піаністові. Він був ірландцем — як і ви, мабуть. Щовечора, коли клієнти розходилися, грав власну композицію — чуттєву, меланхолійну...

Сем помітив на очах Сибіль сльози.

Доглядальниця занепокоїлася, насупилася й демонстративно позирнула на годинник.

— Як його звали? — поцікавився Сем.

Мовчання.

— Жеремі Фланаґан. Потім ми втратили зв'язок. Багато років по тому моя подруга казала, що бачила його в нью-йоркському піано-барі. Я туди телефонувала,

намагалася знайти Жеремі, але він якраз змінив роботу і не лишив адреси. Отак і минає життя, вічно бракує часу подякувати тим, хто, сам і не підозрюючи, відіграв вирішальну роль у нашому існуванні на Землі... Завдяки цьому музикантові я наважилася співати. Він сказав мені прості слова, але тоді, коли я найбільше їх потребувала: «Ти зможеш». Мені треба було це почути. Хтось мав мене підбадьорити, дати «зелене світло». Два слова перевернули все моє життя.

— Можна сказати, що він заклав підвалини вашої кар'єри?

Сибіль хитнула головою.

— Та ні, все ж ні, хоч він дуже вплинув на мене.

Сем побачив, як двоє піднімаються на місток колишнього корабля-ресторану.

— Взагалі-то, — додала Сибіль після паузи, — моє життя перевернула інша людина. Інший чоловік.

— Інший чоловік?

Сибіль Ширдон надовго занурилася в себе. У задумі всміхалася і нарешті мовила:

— Таємничий чоловік. Минуло 50 років, а він так і лишається для мене таким — таємничим.

Сем відчув, що це унікальна нагода, яку не можна проґавити.

— Розкажіть мені все.

— Ого! Отак прямо все... На це піде не одна година. Це довга історія...

Після цих слів вона зайшлася кашлем. Напад усе не припинявся.

Доглядальниця підхопилася.

— На цьому зупинімося, пане Бреннане.

— Але ж... ми тільки почали.

— Я почула про кілька годин. Про таке й мови бути не може.

— Нам лише...

— Прошу вас, не наполягайте. Ходімо, Сибіль. Вам треба відпочити в наметі, й можна вилітати.

Доглядальниця підхопила за руку стареньку, яка марно боролася з кашлем, і допомогла їй підвестися.

— Відпочивайте скільки треба, — гукнув Сем, стараючись, щоб це прозвучало безтурботно. — Продовжимо, коли захочете. Поговоримо спокійно.

Журналіст простежив за ними поглядом: вони подалися до оздобленого міським гербом намету, напнутого віддалік на причалі.

За 15 хвилин до намету підійшов керівник операції з підняття судна. Сем поквапився до нього і простягнув візитівку.

— Сем Бреннан, «Ньюсвік».

— Жак Верже.

Верже пропустили в намет, а Сем і собі прошмигнув досередини.

Сибіль Ширдон сиділа у фотелі біля розкладачки, де, мабуть, відлежувалася.

— Маю перший відеозапис, — сказав Верже, помахуючи планшетом. — Ми все-таки не знайшли роаяля. Певно, він розвалився на окремі частини, а хвилі їх рознесли.

— Ви зробили все, що могли, — відповіла Сибіль із силуваною посмішкою.

Та Сем бачив, що вона приховує смуток.

Разом з усіма він подивився запис на планшеті, визираючи з-понад плеча доглядальниці. Усередині корабель сильно пошкодився. Стіни вкрилися мулом, водоростями та іншими водними рослинами, що жалюгідно звисали звідусіль.

Глядачі побачили перше приміщення — майже порожнє; потім друге — завалене розтрощеними меблями. Услід за камерою «спустилися» сходами. Брудні сходинки ледь проглядалися в темряві. Потім «зайшли» в тісне приміщення, що, мабуть, було каютою; «потрапили» у простору залу із понівеченою апаратурою, що мала апокаліптичний вигляд. «Піднялися» сходами нагору, до кабіни управління, зусібіч обліпленої підводною рослинністю, «рушили» далі, до темного коридору, що вів до великої зали. Оглянули стару барну стійку, що вкрилася тванню, столики й перевернуті стільці, ілюмінатори — деякі без шибок, деякі з шибками, каламутними від твані. Кілька рибок, що мимохіть стали в'язнями затонулого судна, розпачливо борсалися на прогнилій підлозі.

Краєм ока Сем стежив за Сибіль: вона була занурена в себе й уважно роздивлялася рештки корабля на екрані.

Коли запис добіг кінця, ніхто не вимовив ані слова, атмосфера була гнітюча.

Сем наважився порушити мовчанку.

— Мені б дуже хотілося взяти у вас інтерв'ю і дізнатися про ваше життя на борту цього корабля. Розка-

жіть мені про період вашого становлення. Особливо цікаво почути історію про таємничого чоловіка, якого ви згадували...

Підтвердивши побоювання журналіста, замість старої пані озвалася доглядальниця. На таке інтерв'ю потрібно багато годин, нагадала вона, а це абсолютно неможливо; довелося б розтягнути розмову на кілька днів, та не може бути й мови, щоб пані Ширдон ночувала деінде, окрім свого будинку в Комо; стан здоров'я їй не дозволяє, і так далі в тому ж дусі.

Сем навіть не пробував сперечатися.

Утрутився журналіст *CNN* — поставив кілька запитань.

За чверть години загудів пропелер гелікоптера, лопаті розсікали повітря, війнуло керосином.

Сибіль Ширдон тепло попрощалася із Семом і журналістом *CNN*, помахала групі людей, що зібралися за металевою огорожею, і піднялася на борт гелікоптера.

Гуділо все сильніше, гелікоптер поволі відірвався від землі, розвернувся, здійнявся в небо й загубився в передвечірньому грудневому тумані.

Робітник у жовтому дощовику й синіх чоботях, озброївшись шлангом, заходився поливати судно. Корпусом стікала смердюча твань, потроху оголюючи колишнє жовтувато-зелене забарвлення. Проступила й назва корабля, — певно, колись це був напис позолоченими літерами: «ПігмаЛіон».

Сем підійшов ближче і запитав у керівника операції:

— Пане Верже, я б хотів зійти на корабель і пофотографувати, для «Ньюсвіку».